

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂREA nr.56

din 21 noiembrie 2022

cu privire la Raportul auditului conformității asupra cheltuielilor și investițiilor capitale la întreprinderile de gaze naturale cărora le-au fost impuse obligații de serviciu public, precum și la întreprinderile înrudite, astfel cum sunt definite în Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale, inclusiv la cele deținute indirect

Curtea de Conturi, în prezența dnei Tatiana Savva, directoare generală adjunctă a Agenției Proprietății Publice; dlui Alexandru Ursu, șef al Departamentului gaze naturale și energie termică din cadrul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică; dlui Sergiu Căinăreanu, șef al Direcției achiziții publice, și dnei Stela Paduca, șefa Direcției monitorizarea activelor statului din cadrul Ministerului Finanțelor; dlui Vadim Ceban, Președintele Consiliului de administrație al SA „Moldovagaz”; dlui Alexandru Șevciuc, membru al Consiliului de administrație al SA „Moldovagaz”, șef al Direcției economico-financiare; dlui Radu Mandraburca, șef al Aparatului Consiliului de administrație al SA „Moldovagaz”, precum și a altor persoane cu funcții de răspundere, inclusiv din cadrul întreprinderilor fondate de către SA „Moldovagaz”, călăuzindu-se de art.3 alin.(1) și art.5 alin.(1) lit.a) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova¹, a examinat Raportul auditului conformității asupra cheltuielilor și investițiilor capitale la întreprinderile de gaze naturale cărora le-au fost impuse obligații de serviciu public, precum și la întreprinderile înrudite, astfel cum sunt definite în Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale, inclusiv la cele deținute indirect.

Misiunea de audit public extern a fost desfășurată la inițiativa Parlamentului Republicii Moldova², în contextul declarării stării de urgență pe întreg teritoriul țării, ca rezultat al insuficienței gazelor naturale³, având drept scop evaluarea conformității cheltuielilor și a investițiilor capitale la întreprinderile de gaze naturale cărora le-au fost impuse obligații de serviciu public, precum și la întreprinderile înrudite, astfel cum sunt definite în Legea nr.108/2016⁴, inclusiv la cele deținute indirect.

Auditul a fost efectuat în conformitate cu atribuțiile, imputernicirile și garanțiile stabilite în art.133 din Constituția Republicii Moldova, Legea nr.260 din 07.12.2017, potrivit căroră Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, administrare și întrebuințare a resurselor

¹ Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017 (în continuare – Legea nr.260 din 07.12.2017).

² Legea nr.244 din 24.12.2021 privind efectuarea auditului public extern în domeniul gazelor naturale.

³ Hotărârea Parlamentului nr.148 din 22.10.2021 privind declararea stării de urgență.

⁴ Legea nr.108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale.

finanțare publice și a patrimoniului public prin realizarea auditului public extern în conformitate cu standardele internaționale ale instituțiilor supreme de audit.

Ținând cont de standardele și procedurile de audit aplicabile, precum și de faptul că SA „Moldovagaz” asigură furnizarea de ultimă opțiune a cca 98% din totalul volumului de gaze naturale pentru consumatorii din Republica Moldova, aria de testare a auditului a cuprins anume grupul de companii din cadrul SA „Moldovagaz”.

Examinând rezultatele misiunii de audit realizate, precum și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente la ședința publică, Curtea de Conturi

A CONSTATAT:

Societatea pe Acțiuni „Moldovagaz” este una dintre cele mai mari întreprinderi din sectorul energetic al Republicii Moldova, care deține pe piața gazelor naturale un rol dublu: *i)* furnizor de gaze naturale (titular de licență), ce îndeplinește obligații de serviciu public privind furnizarea gazelor naturale consumatorilor finali (casnici și noncasnici) și care are raporturi juridice cu alți participanți ai pieții gazelor naturale (transportatori și distribuitori), în vederea asigurării fiabile cu gaze naturale a consumatorilor, și *ii)* fondator și unic asociat al întreprinderilor din sectorul gazelor naturale ce prestează servicii de transport și distribuție pe piața gazelor naturale a Republicii Moldova din partea dreaptă și partea stângă a râului Nistru.

SA „Moldovagaz” și întreprinderile sale afiliate își desfășoară activitatea antreprenorială potrivit principiilor de autogestiune și autofinanțare și răspund pentru obligațiile lor cu întregul patrimoniu ce le aparține cu drept de proprietate, care poate fi urmărit. Cadrul de reglementare pentru activitatea de bază este definit de Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale, iar în raport cu domeniile auditate, societatea și întreprinderile afiliate se conduc de normele relevante stabilite de cadrul regulator național.

Evaluând conformitatea cheltuielilor și a investițiilor capitale efectuate de grupul „Moldovagaz”, inclusiv prin prisma efectelor unor deficiențe constatate suplimentar, se concluzionează că ansamblul activităților, proceselor și procedurilor cuprinse în aria de audit nu corespunde pe deplin exigențelor cadrului normativ în vigoare, precum și reglementărilor interne existente. Astfel,

- nefundamentarea și neplanificarea conformă, în perioada 2011-2021, a investițiilor capitale în sumă totală de 815.796,6 mii lei (inclusiv 466.363,5 mii lei în clădiri), dar și nejustificarea acestora în temeiul criteriilor de obligativitate, necesitate și eficiență, au condiționat neaprobarea recuperării prin tarif a acestora de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;
- schimbarea în anul 2018 a proprietarului imobilului din str. A. Pușkin nr.64, prin vânzarea clădirii respective companiei-fiice SRL „Flacăra Albastră”, a majorat cheltuielile SA „Moldovagaz” în perioada 2019-2021 cu 17.923,2 mii lei, sau anual cu circa 5.974,4 mii lei;
- includerea cheltuielilor de regie și a beneficiului antreprenorului, în cazul materialelor procurate de către beneficiar, a majorat neregulamentar în perioada 2017-2021, cu cel puțin 15.920,6 mii lei, costurile aferente executării lucrărilor de construcție/reconstrucție a infrastructurii de distribuție a gazelor naturale;

- nearmonizarea reglementărilor interne ale grupului SA „Moldovagaz”, aferente proceselor de achiziții în domeniul activităților de reglementare a gazelor naturale, creează posibilități de aplicare neuniformă a practicilor de procurări;
- nerealizarea unor studii privind competitivitatea prețurilor oferite pe piața internă și cea externă a condiționat efectuarea unor achiziții prin intermediari, care au aplicat un adaos comercial exagerat;
- acordarea în perioada 2017-2020 pe termene îndelungate a unor avansuri în proporție de peste 50 la sută din valoarea contractelor de achiziții a bunurilor, a lipsit societatea de mijloace financiare pentru achitarea datoriilor;
- depășirea, în perioada 2011-2021, a volumelor pierderilor efective la distribuția gazelor naturale, de 2 ori față de volumul pierderilor normative acceptate în scopuri tarifare, a generat cheltuieli de 1.022.761,8 mii lei;
- calcularea necorespunzătoare a TVA în cazul serviciilor de transport al gazelor naturale în regim de tranzit, s-a soldat cu aplicarea și plata în anul 2018 a unor penalități în sumă totală de 39.274,48 mii lei;
- luarea în locațiune a propriilor spații deținute cu drept de proprietate de SA „Moldovagaz” a generat în perioada 2017-2021 cheltuieli suplimentare de 8.932,0 mii lei;
- nejustificarea și nefundamentarea serviciilor juridice procurate în perioada 2017-2019 în bază de abonament, în sumă totală de 8.958,7 mii lei, au condiționat cheltuieli suplimentare;
- rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale proprietate publică (inclusiv cele finanțate din bugetul de stat în perioada 2000-2021 în sumă de 1.006.819,4 mii lei) și private sunt utilizate de întreprinderile SA „Moldovagaz” în lipsa unei evidențe exhaustive a acestora, precum și fără a prevedea achitarea unei redevențe în folosul proprietarilor pentru utilizarea lor și suportarea cheltuielilor de reparație capitală;
- transmiterea neconformă de către autoritățile publice locale și recunoașterea necorespunzătoare în evidența contabilă a operatorilor sistemelor de distribuție a unor rețele de distribuție a gazelor naturale, în valoare totală de cca 39.422,4 mii lei, s-a soldat în perioada 2015-2022 cu pierderea drepturilor de proprietate publică asupra acestui patrimoniu;
- nerealizarea conformă a angajamentelor contractuale a condiționat admiterea în perioada 2011-2021 a datoriilor întreprinderilor de distribuție față de SA „Moldovagaz” în sumă totală de cca 1.603.528,2 mii lei;
- admiterea în perioada 2011-2021 a cheltuielilor neproductive, economic neargumentate și nejustificate, în sumă totală de 1.000.214,0 mii lei, în contextul existenței datoriilor, a avut impact negativ asupra funcționării eficiente și asigurării viabilității financiare a grupului SA „Moldovagaz”;
- admiterea investițiilor și cheltuielilor nejustificate pe deplin, precum și a devierilor tarifare și a pierderilor semnificative, a condiționat formarea în perioada 1999-2015 a datoriilor SA „Moldovagaz” pentru gazele naturale importate, care la situația din 31.12.2021 au constituit suma de 590.835,1 mii dolari SUA⁵;
- neevaluarea patrimoniului investit de acționari la fondarea SA „Gazsnabtranzit” (a. 1995), cât și la fondarea SA „Moldovagaz” (a. 1999), contravine cadrului normativ în vigoare;

⁵ Plăți de bază, inclusiv datorie aferentă rezervării capacităților suplimentare de tranzit al gazelor prin Ucraina: pentru SA „Moldovagaz” – 1.544,6 mii dolari SUA, pentru SRL „Tiraspoltransgaz” – 1.075,2 mii dolari SUA.

- nedeterminarea valorii reale a patrimoniului depus în capitalul social al SA „Moldovagaz”, inclusiv în contul stingerii datoriilor pentru gazele naturale livrate de SA „Gazprom”, până la moment denaturează cotele de participare în capitalul social al SA „Moldovagaz” și valoarea datoriilor pentru gazele naturale livrate;
- nedelimitarea exhaustivă, în actele de verificare existente, a datoriilor istorice din partea dreaptă și din partea stângă a râului Nistru, determină incertitudini cu privire la veridicitatea acestora.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.14 alin.(2), art.15 lit.d) și art.37 alin.(2) din Legea nr.260 din 07.12.2017, Curtea de Conturi

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Raportul auditului conformității asupra cheltuielilor și investițiilor capitale la întreprinderile de gaze naturale cărora le-au fost impuse obligații de serviciu public, precum și la întreprinderile înrudite, astfel cum sunt definite în Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale, inclusiv la cele deținute indirect, anexat la prezenta Hotărâre.

2. Prezenta Hotărâre și Raportul de audit se remit:

2.1. **Parlamentului Republicii Moldova**, pentru informare;

2.2. **Președintelui Republicii Moldova**, pentru informare;

2.3. **Guvernului Republicii Moldova**, pentru informare și luare de atitudine în vederea monitorizării asigurării implementării recomandărilor de audit;

2.4. **Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale**, pentru informare și implementarea recomandărilor din Raportul de audit;

2.5. **Ministerului Finanțelor**, pentru informare și implementarea recomandărilor din Raportul de audit;

2.6. **Agenției Proprietății Publice**, pentru informare și implementarea recomandărilor din Raportul de audit;

2.7. **Procuraturii Generale**, pentru examinare conform competenței privind constatările expuse în Raportul de audit;

2.8. **Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică**, pentru informare, luare de atitudine și posibilă utilizare a informațiilor la implementarea politicii statului în domeniul de reglementare a sectorului gazelor naturale;

2.9. **SA „Moldovagaz”**, pentru informare.

3. Prezenta Hotărâre intră în vigoare din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și poate fi contestată cu o cerere prealabilă la autoritatea emitentă în termen de 30 de zile de la data publicării. În ordine de contencios administrativ, Hotărârea poate fi contestată la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr.3), în termen de 30 de zile din data comunicării răspunsului cu privire la cererea prealabilă sau din data expirării termenului prevăzut pentru soluționarea acesteia.

4. Curtea de Conturi va fi informată trimestrial, în termen de 12 luni din data publicării Hotărârii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, despre acțiunile întreprinse pentru executarea subpunctelor 2.4. - 2.6. din prezenta Hotărâre și realizarea recomandărilor din Raportul de audit.

5. Hotărârea și Raportul auditului conformității asupra cheltuielilor și investițiilor capitale la întreprinderile de gaze naturale cărora le-au fost impuse obligații de serviciu public, precum și la întreprinderile înrudite, astfel cum sunt definite în Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale, inclusiv la cele deținute indirect se plasează pe site-ul oficial al Curții de Conturi (<https://www.ccrm.md/ro/decisions>).

Marian LUPU,
Președinte